

Adviesrapport

Van Erfgoed, Naar Erfbeter!

**Van Erfgoed,
Naar Erfbeter!**

Minor: Het Internet is Stuk

Datum: 09/01/2026

Namen: Laurens, Niek, Sander

Hogeschool van Amsterdam

Licentie

Voor dit adviesrapport en onze tool maken wij gebruik van de Naamsvermelding-GelijkDelen (CC BY-SA)-licentie. Dit houdt in dat het rapport vrij gebruikt, gedeeld en bewerkt mag worden, zowel voor niet-commerciële als commerciële doeleinden, mits de oorspronkelijke auteurs correct worden vermeld. Dat houdt in dat er bij afgeleide werken wordt verwezen naar *Van Erfgoed Naar Erfbeter*. Eventuele afgeleide werken dienen onder dezelfde CC BY-SA-licentie te worden verspreid. Dit houdt in dat er vrijheid is om het te gebruiken, maar alles wat erop voortbouwt moet ook onder dezelfde licentie gepubliceerd worden.

Inhoudsopgave

Licentie.....	2
Inhoudsopgave.....	3
1. Managementsamenvatting.....	5
2. Inleiding.....	6
2.1 Aanleiding.....	6
2.2 Opdrachtgever.....	6
2.3 Probleemstelling.....	6
2.4 Design Challenge.....	7
2.5 Doelgroep.....	7
3. Onderzoek.....	8
3.1 Verdrag van Faro.....	8
3.1.1 Erfgoedambtenaren.....	8
3.1.2 Erfgoedgemeenschappen.....	8
3.1.3 RCE.....	8
3.2 Erfgoedgemeenschappen.....	9
3.2.1 Definitie.....	9
3.2.2 Online aanwezigheid.....	9
3.2.3 Inclusiviteit.....	10
3.3 Erfgoed Ambtenaren.....	10
3.3.1 Interview en concept uitleg.....	10
4. Concept.....	12
4.1. Platform.....	12
4.1.1. Voorkant.....	12
4.1.2 Achterkant.....	12
4.2 Governance.....	13
5. Prototype.....	15
5.1 Schermen.....	15
5.1.1 Inlogschermb.....	15
5.1.2 Aanmelden bij regio.....	15
5.1.3 Homepagina.....	18
5.1.4 Erfgoedgemeenschap lijst.....	19
5.1.5 Erfgoedgemeenschap detailpagina.....	21
Ook is er de optie om de informatie op deze pagina te wijzigen, indien informatie op de pagina fout of niet relevant meer is. Dit hebben we ervoor gekozen om ervoor te zorgen dat de informatie op de pagina altijd relevant en actueel gemaakt kan worden.	
21	
5.1.6 Erfgoedgemeenschap Invulformulier.....	22
5.1.7 Meerdere erfgoedgemeenschappen e-mailen.....	23
5.2 Testresultaten.....	25
5.2.1 Lo-fi.....	25
5.2.2. Mid-fi.....	25

6. Conclusie.....	26
7. Aanbevelingen.....	27
7.1 Technologie.....	27
7.1.1 Database.....	27
7.1.2 Facebook & Social Media.....	27
7.1.3 Eigenaarschap.....	27
7.2 Ethisch.....	28
7.2.1 Inclusiviteit.....	28
7.3 Erfgoedgemeenschappen.....	28
7.3.1 Definitie.....	28
7.3.2 What's in it for them.....	28
7.3.3 Online aanwezigheid.....	29
Bronnenlijst.....	30
Bijlage.....	32

1. Managementsamenvatting

Met de ondertekening van het Verdrag van Faro in 2024 staat participatie en de maatschappelijke waarde van erfgoed centraal. Voor een goede uitvoering is inzicht nodig in erfgoedgemeenschappen, maar deze zijn – vooral kleinere en informele groepen – momenteel lastig te vinden.

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) constateerde dat bestaande methoden arbeidsintensief zijn en onvoldoende handvatten bieden. Uit dit onderzoek blijkt dat erfgoed ambtenaren behoefte hebben aan een overzichtelijke, gebruiksvriendelijke digitale tool om erfgoedgemeenschappen te vinden, te beheren en te benaderen.

Als antwoord hierop is een open-source, digitaal platform ontwikkeld dat erfgoed ambtenaren ondersteunt bij het vinden, beheren en benaderen van erfgoedgemeenschappen. Het platform biedt onder meer een interactieve kaart, thematische filters, mogelijkheden voor handmatige toevoeging van (offline) gemeenschappen en efficiënte communicatie via e-mailtemplates. De technische basis bestaat uit een open database en zorgvuldig, duurzaam gebruik van AI.

2. Inleiding

2.1 Aanleiding

Nederland heeft in 2024 het Verdrag van Faro ondertekend. Het Verdrag van Faro is een uitwerking van Artikel 27 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Het benadrukt de maatschappelijke en verbindende waarde van cultureel erfgoed, en het belang van betrokkenheid en deelname door de samenleving. Niet het erfgoed zelf, maar de mens en menselijke waarden staan centraal.

Voor de implementatie van het Faro Verdrag is het essentieel om zicht te krijgen op de omvang en dynamiek van erfgoedgemeenschappen. Enerzijds om een beeld te hebben van het maatschappelijk draagvlak wat belangrijk is voor de beleidsvorming en anderzijds zodat erfgoedprofessionals hun inspanningen om participatie en samenwerking te bevorderen hierop kunnen afstemmen.

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) heeft in het kader van dit verdrag erfgoedgemeenschappen in Gouda in kaart gebracht. Dit leverde waardevolle inzichten op, maar de methode was arbeidsintensief. Ze miste praktische handvatten om deze gemeenschappen te inventariseren. Hierbij gaat het met name om het vinden van juist de kleinere groepjes mensen die samen een erfgoedgemeenschap vormen.

Daarom zijn zij naar de Hogeschool van Amsterdam gegaan, en specifiek de minor “Het internet is stuk, maar we kunnen het repareren” om aan ons studenten te vragen onderzoek te doen en met uitwerkingen van concepten voor hoe dit probleem in de toekomst aangepakt kan worden.

2.2 Opdrachtgever

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) speelt als landelijke beleidsinstelling een sturende rol in kwaliteitsborging, duurzame toegankelijkheid en kennisdeling. Met beleidskaders voor digitaal erfgoed en participatie (RCE, 2023) bewaakt de RCE de aansluiting op nationale standaarden zoals interoperabiliteit en duurzaam beheer (Netwerk Digitaal Erfgoed, 2019). Binnen het Faro-verdrag bracht de RCE erfgoedgemeenschappen in Gouda in kaart. Dit leverde waardevolle inzichten op, maar maakte ook duidelijk dat de huidige methode arbeidsintensief is en weinig handvatten biedt om vooral kleinere, minder zichtbare gemeenschappen te identificeren. Dit onderstreept de behoefte aan digitale tools die deze groepen beter vindbaar en documenteerbaar maken, in lijn met de RCE-doelstellingen rond toegankelijkheid en participatie.

2.3 Probleemstelling

De probleemstelling helpt ons een concreet idee te krijgen van wat er momenteel mis gaat en wat onze doelstelling hoort op te lossen. Dit helpt ons ook om later op terug te vallen, voor wanneer onze concepten en ideeën andere richtingen blijken op te gaan dan wat het probleem verhelpt.

"Erfgoed ambtenaren en andere gebruikers die (meerdere) erfgoedgemeenschappen zouden willen vinden hebben eigenlijk geen manier om deze te vinden en mee te communiceren, en omdat zij zulke culturele invloed hebben, wat ook uitgelicht staat in het Faro verdrag, is het belangrijk dat wij de traditie en waarde levend houden i.p.v. een gebruik uit een vast verleden."

2.4 Design Challenge

Onze design challenge, wat eigenlijk een andere benaming voor doelstelling is, helpt ons beknopt en concreet op te schrijven wat het algemene doel, vertaald vanuit de opdrachtgever, is, en uit welke onderdelen deze zou moeten bestaan.

"De Rijksdienst van Cultureel Erfgoed wilt graag een digitaal, open-source en duurzaam vriendelijke tool voor erfgoedambtenaren om de erfgoedgemeenschappen efficiënter te vinden, deze op een overzichtelijke manier te bezichtigen en mee te communiceren."

2.5 Doelgroep

Onze doelgroep is de gemeentelijke erfgoedambtenaar. Zij gebruiken erfgoedssystemen voor registratie, documentatie en ontsluiting van erfgoed. Hun belang ligt in betrouwbare informatie, een professionele standaard en een efficiënte workflow die aansluit bij bestaande systemen. Uit onderzoek blijkt dat erfgoedprofessionals vaak onder tijdsdruk werken en dat digitalisering kan leiden tot extra administratieve last wanneer systemen niet goed zijn geïntegreerd (Boekmanstichting, 2022).

Het product moet daarom gebruiksvriendelijk zijn, administratieve lasten verminderen en voldoen aan landelijke kwaliteitsnormen zoals vastgelegd in de Erfgoedwet (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2016).

3. Onderzoek

3.1 Verdrag van Faro

Het Verdrag van Faro (2005) stelt dat cultureel erfgoed niet alleen bestaat uit objecten, gebouwen of tradities, maar vooral uit de betekenis die mensen eraan geven. Het verdrag benadrukt het recht van burgers om deel te nemen aan erfgoed en ziet erfgoed als een middel om bij te dragen aan maatschappelijke waarden zoals inclusiviteit, sociale cohesie en democratische betrokkenheid (Council of Europe, 2005; Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed [RCE], 2025.-a). Deze visie heeft duidelijke gevolgen voor erfgoedambtenaren, erfgoedgemeenschappen en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

3.1.1 Erfgoedambtenaren

Uit ons onderzoek bleek dat het voor erfgoed ambtenaren een verschuiving in hun rol betekent. Waar erfgoedbeleid traditioneel vooral beslissingen van boven werd vormgegeven, vraagt Faro om een meer participatieve aanpak. Erfgoed Ambtenaren worden geacht erfgoedgemeenschappen actief te betrekken bij beleid, besluitvorming en erfgoedprojecten. Dit vraagt om andere vaardigheden, zoals het faciliteren van gesprekken, samenwerken met burgers en het afwegen van verschillende perspectieven op erfgoed (RCE, 2025-b). Daarnaast wordt van erfgoed ambtenaren verwacht dat zij erfgoed niet alleen benaderen vanuit bescherming en regelgeving, maar ook vanuit de maatschappelijke waarde die erfgoed kan hebben voor inwoners en gemeenschappen (RCE, 2025-b).

3.1.2 Erfgoedgemeenschappen

Daarnaast zorgt het Verdrag van Faro bij erfgoedgemeenschappen voor meer erkenning en betrokkenheid. Het verdrag introduceert het begrip heritage communities: groepen mensen die waarde hechten aan bepaald erfgoed en dit willen behouden en doorgeven. Deze gemeenschappen krijgen volgens Faro het recht om mee te doen, mee te praten en invloed uit te oefenen op hoe erfgoed wordt beheerd en gepresenteerd (Council of Europe, 2005). Hierdoor worden erfgoedgemeenschappen niet langer gezien als alleen vrijwilligers of uitvoerders, maar als volwaardige partners binnen het erfgoedveld. Dit vergroot hun zeggenschap en stimuleert actief burgerschap en eigenaarschap (Europa Nostra, z.d.).

3.1.3 RCE

De RCE speelt een belangrijke rol bij de uitvoering van het Verdrag van Faro in Nederland. Als landelijke kennis- en adviesorganisatie ondersteunt de RCE overheden, professionals en erfgoedgemeenschappen bij het toepassen van de Faro-principes in de praktijk. Dit doet zij onder andere door het ontwikkelen van een uitvoeringsagenda, het delen van kennis en het stimuleren van erfgoedparticipatie (RCE, 2025-b). Door Faro verschuift de rol van de RCE deels van een puur expertgerichte organisatie naar een meer faciliterende en verbindende organisatie, die samenwerking tussen verschillende partijen stimuleert en ruimte maakt voor maatschappelijke initiatieven rondom erfgoed.

3.2 Erfgoedgemeenschappen

3.2.1 Definitie

Tijdens ons onderzoek stuiten we gelijk al op een uitdaging, omdat de term erfgoedgemeenschap niet duidelijk is afgebakend. Het is een begrip uit de sociale wetenschappen dat niet in de Van Dale voorkomt en waar geen vaste definitie voor bestaat. Zoals in hoofdstuk 3.1.2 wordt aangegeven heeft het Verdrag van Faro het begrip heritage communities (in het nederlands vertaald erfgoedgemeenschappen) een definitie gegeven. In de praktijk blijkt deze betekenis vaak nog te vaag en te onbekend bij mensen.

Uit ons onderzoek en interviews (Bijlage 2 & 3) blijkt dat mensen heel verschillend denken over wat een erfgoedgemeenschap is. De ene persoon denkt aan een officiële vereniging of stichting, terwijl een ander juist een losse groep vrijwilligers of buurtbewoners voor zich ziet. Doordat iedereen er iets anders onder verstaat, is het moeilijk om vooraf duidelijke criteria op te stellen voor het vinden van erfgoedgemeenschappen.

Daarnaast kwam naar voren dat veel groepen en personen die eigenlijk onder de term erfgoedgemeenschap vallen, zichzelf niet zo noemen. Zij zijn bezig met cultureel erfgoed omdat ze het leuk, belangrijk of vanzelfsprekend vinden, niet omdat ze zichzelf zien als onderdeel van een erfgoedgemeenschap. Vaak zijn zij zich niet eens bewust van het bestaan van deze term. Hierdoor zijn erfgoedgemeenschappen niet altijd zichtbaar en presenteren zij zich niet als zodanig.

Het vinden van erfgoedgemeenschappen vraagt daarom om een praktische aanpak. In plaats van alleen te zoeken naar groepen die zichzelf zo noemen, is het belangrijk om te kijken naar wat mensen doen en waarom ze dat doen. Door aandacht te hebben voor informele netwerken, lokale activiteiten en persoonlijke betrokkenheid, wordt het mogelijk om erfgoedgemeenschappen te herkennen, ook wanneer zij zichzelf niet op die manier omschrijven.

3.2.2 Online aanwezigheid

Tijdens het onderzoek is daarnaast gebleken dat een deel van de erfgoedgemeenschappen niet of nauwelijks online zichtbaar is (Bijlage 1). Deze groepen hebben bijvoorbeeld geen eigen website, zijn niet actief op sociale media of communiceren vooral via informele kanalen zoals mond-tot-mondreclame (Bijlage 4). Hierdoor zijn zij lastig te vinden via online zoekmethoden, terwijl dit vaak het eerste middel is dat wordt ingezet bij het in kaart brengen van erfgoedgemeenschappen.

Doordat deze erfgoedgemeenschappen vooral offline actief zijn, blijven zij in sommige gevallen ook onbekend bij erfgoedambtenaren en andere professionals binnen het erfgoedveld. Dit betekent niet dat zij minder actief of minder relevant zijn, maar wel dat hun activiteiten minder snel worden opgemerkt. Juist kleinere, lokale of informele groepen lopen het risico om buiten beeld te blijven, terwijl zij vaak een belangrijke rol spelen in het behouden en doorgeven van cultureel erfgoed.

Deze beperkte zichtbaarheid maakt het vinden van erfgoedgemeenschappen extra complex.

3.2.3 Inclusiviteit

In aansluiting op de eerdere bevindingen kwam tijdens een interview met een erfgoedambtenaar (Bijlage 1) een opvallend beeld naar voren over de samenstelling van erfgoedgemeenschappen. De geïnterviewde gaf aan dat erfgoedgemeenschappen in de praktijk vaak worden geassocieerd met een vrij homogene groep, die werd omschreven als 'oude witte mannen'. Dit beeld heeft volgens de erfgoedambtenaar invloed op wie er wel en niet wordt gezien als erfgoedgemeenschap.

Deze manier van kijken kan ertoe leiden dat andere groepen minder snel worden herkend of betrokken. Erfgoedgemeenschappen die niet binnen dit stereotype passen, zoals jongere groepen, vrouwen of mensen met verschillende culturele achtergronden, leveren mogelijk wel een bijdrage aan cultureel erfgoed, maar worden minder snel als erfgoedgemeenschap erkend. Hierdoor blijven zij vaker buiten beeld bij erfgoedbeleid en -ondersteuning.

Volgens de erfgoedambtenaar draagt dit bij aan een beperkte en weinig inclusieve benadering van erfgoed. Wanneer erfgoedgemeenschappen vooral worden geassocieerd met één type groep, ontstaat het risico dat erfgoed niet representatief is voor de diversiteit van de samenleving. Dit sluit aan bij onze onderzoeksbevindingen dat onzichtbaarheid en onduidelijke definities kunnen zorgen voor uitsluiting, ook wanneer dit niet bewust gebeurt.

3.3 Erfgoed Ambtenaren

Wij hebben ons concept besproken met een erfgoedambtenaar. Vervolgens hebben wij onze prototypes samen met deze erfgoedambtenaar getest, de resultaten van de tests zijn toegelicht in hoofdstuk 5. Tijdens dit proces hebben wij steeds feedback verzameld, die we hebben gebruikt om het concept en het product verder te verbeteren. Dit zijn de belangrijkste bevindingen wij zijn tegengekomen tijdens ons onderzoek.

3.3.1 Interview en concept uitleg

Tijdens het interview (Bijlage 1) en de toelichting op ons concept zijn verschillende waardevolle inzichten naar voren gekomen. Allereerst werd duidelijk dat er binnen het erfgoedveld een duidelijke behoefte bestaat aan vernieuwing. Met name op het gebied van overzicht, matching en inclusiviteit ligt er nog veel ruimte voor verbetering. De huidige manier van werken van erfgoed ambtenaren sluit niet altijd aan bij de diversiteit en omvang van erfgoedgemeenschappen, waardoor kansen onbenut blijven.

Daarnaast bleek dat de communicatie tussen erfgoedgemeenschappen en erfgoed ambtenaren voornamelijk vanuit de gemeentelijke kant wordt geïnitieerd. In de praktijk is deze communicatie vaak lastig om structureel te onderhouden. Erfgoed Ambtenaren hebben te maken met een hoge werkdruk en beperkte tijd, waardoor wettelijke en verplichte taken logischerwijs prioriteit krijgen. Hierdoor blijft er minder ruimte over om actief contact te onderhouden met erfgoedgemeenschappen of om nieuwe verbindingen aan te gaan.

Ook kwam naar voren dat het huidige matchingsysteem niet optimaal functioneert en dat er geen volledig overzicht bestaat van alle erfgoedgemeenschappen. Hoewel het onrealistisch is om alle erfgoedgemeenschappen online te kunnen vinden, kan een centrale digitale tool

wel degelijk een grote meerwaarde bieden. Zelfs een gedeeltelijk overzicht kan al bijdragen aan betere zichtbaarheid, betere samenwerking en efficiëntere communicatie tussen gemeenten en gemeenschappen.

Wel blijft er een belangrijk ethisch aandachtspunt bestaan rondom het opnemen van erfgoedgemeenschappen in een database. Met name bij gemeenschappen die minder digitaal vaardig zijn, kan dit tot onzekerheid of stress leiden. Zo werd benoemd dat sommige (vaak oudere) erfgoedgemeenschappen mogelijk niet goed begrijpen waarom zij worden benaderd of wat er van hen wordt verwacht wanneer zij een e-mail ontvangen. Dit vraagt om een zorgvuldige, duidelijke en toegankelijke benadering.

Verder werd aangegeven dat het aanbieden van e-mailtemplates binnen de tool als zeer waardevol wordt gezien. Deze templates kunnen erfgoed ambtenaren net dat extra zetje geven om gemakkelijker en sneller contact op te nemen met erfgoedgemeenschappen. In het verlengde daarvan werd ook het belang van een duidelijke tutorial benadrukt, zodat gebruikers die minder digitaal vaardig zijn alsnog goed met de tool kunnen werken.

Tot slot kwam naar voren dat gemeenten erfgoedgemeenschappen niet alleen kunnen ondersteunen via subsidies, maar ook door het organiseren van activiteiten zoals erfgoeddagen, workshops of andere ontmoetingsmomenten. Daarbij werd ook benoemd dat sommige erfgoedgemeenschappen zich er niet van bewust zijn dat zij als zodanig worden gezien. Daarom is het belangrijk om hen actief te informeren, zowel over het bestaan van de tool als over de rol die gemeenten voor hen kunnen spelen. Op die manier kan de drempel tot samenwerking worden verlaagd en kan inclusiever erfgoedbeleid worden gestimuleerd.

4. Concept

4.1. Platform

Zoals eerder besproken hoort uiteraard bij deze opdracht dat al ons onderzoek tot een concept uitkomt. Dit concept neemt bij ons de vorm van een platform, oftewel een digitaal toegankelijke website die op het internet staat en beveiligd is. Hieronder leggen wij meer uit hoe ons concept qua functionaliteiten en technologische verklaringen in elkaar is gezet.

4.1.1. Voorkant

De “voorkant” van ons concept bestaat uit de visuele functies van ons platform die helpen de erfgoedambtenaar een overzichtelijke manier te krijgen om erfgoedgemeenschappen te vinden.

Aangezien ons platform alleen voor erfgoed ambtenaren is, begint ons platform bij de beveiliging en het inlog systeem dat met herkenning van ambtelijke functie een verificatie doet dat de persoon die zich aanmeldt/inlogt ook daadwerkelijk een erfgoedambtenaar in dienst is. Dit is van belang, omdat we natuurlijk niet willen dat iemand erfgoedgemeenschappen kan benaderen via ons platform die niet hiertoe gemachtigd zijn.

Op ons platform zelf kan de erfgoedambtenaar aangeven op welke provincie/gemeente/regio hij/zij zich op wil focussen. Dit is uiteraard later nog aan te passen, maar helpt ons wel om bij de interactieve kaart waarop alle erfgoedgemeenschappen vindbaar zijn.

Naast de kaart is er ook een lijst variant met alle erfgoedgemeenschappen van de geselecteerde regio, waar per erfgoedgemeenschap op geklikt kan worden, om vervolgens meer informatie te vinden over de erfgoedgemeenschap.

Een extra manier om te zoeken, of juist te specificeren voor de erfgoedambtenaar wat voor type erfgoedgemeenschap ze zoekt is er ook een filtersysteem, dit filtersysteem werkt op thema/onderwerp van de erfgoedgemeenschap. Dit kunnen dingen zijn zoals muziek, historisch, etc.

Een andere functie die we in willen brengen om de erfgoedambtenaren zo efficiënt mogelijk te laten werken, is een dynamische mail functie, waardoor de erfgoedambtenaar meerdere erfgoedgemeenschappen kan selecteren en een mail kan schrijven, die met dynamische elementen zoals een naam van erfgoedgemeenschappen zich aanpast zodat de erfgoedambtenaar maar één keer de mail hoeft te schrijven.

4.1.2 Achterkant

De “achterkant” van ons concept, gaat over hoe ons concept op een technisch niveau werkt, en bestaat uit een handmatig gemaakte dataset, waardoor een AI getraind zou kunnen worden om naar de type erfgoedgemeenschappen op het internet te zoeken en hiermee een database zou kunnen helpen aanmaken.

Wij adviseren een AI dus speciaal te trainen in het zoeken en vinden van erfgoedgemeenschappen, gezien dit al kwa definitie moeilijk genoeg is voor ons, zal het van enorm belang zijn dat we de AI aan de hand van een handmatige gemaakt dataset die opgesteld zou kunnen worden door erfgoed ambtenaren met veel verschillende types aan erfgoedgemeenschappen, zodat de AI een beter “beeld” heeft van de soorten en maten die het online moet zoeken en vinden. Nadat het getraind is, kan je na een volledige scan over alle Nederlandse erfgoedgemeenschappen en het dubbelchecken of deze data daadwerkelijk klopt, alle gekregen en gefilterde data op kunnen slaan in een openbare database.

Ons advies voor de database bestaat uit twee redenen. Ten eerste zorgt het voor een overzichtelijke lijst van alle beschikbare data die openbaar gesteld kan worden aan iedereen, om ook inzage te geven over welke data precies wordt verzameld. Ten tweede, zonder database zou ons platform alleen kunnen werken door puur gebruik van AI, echter is dit zo onduurzaam dat wij dit heftig afraden te gebruiken. Naast het feit dat het erg inefficiënt zou werken op het gebied van technologie zelf en hoe het platform geprogrammeerd zou worden, is het dus ook erg natuurlijk onvriendelijk, iets wat we in Nederland niet per se in overgave hebben, en daarom ook juist zuinig mee moeten zijn.

4.2 Governance

De governance-kant van ons concept richt zich op eigenaarschap en gezamenlijk beheer van het platform, en is gebaseerd op principes uit Decentralized Autonomous Organizations (DAO's). Deze principes zijn vertaald naar de context van Van Erfgoed Naar Erfbeter en aangepast aan de dagelijkse praktijk van erfgoed ambtenaren.

Wij hebben gekozen voor principes die zorgen voor duidelijke regels, transparantie en ondersteuning. Denk hierbij aan heldere afspraken over het gebruik van het platform en bijbehorende sancties, inzicht in wie wijzigingen aanbrengt, de mogelijkheid om mee te praten over regels en veranderingen, en goede begeleiding voor nieuwe en bestaande gebruikers. Samen zorgen deze principes ervoor dat het platform veilig en betrouwbaar blijft, terwijl het ook toegankelijk is voor gebruikers met uiteenlopende digitale vaardigheden.

Deze keuzes zijn bewust gemaakt omdat erfgoed ambtenaren werken met waardevolle en gevoelige data en een grote mate van invloed hebben binnen het systeem. Zonder duidelijke regels en transparantie bestaat het risico op misbruik of wantrouwen vanuit erfgoedgemeenschappen. Daarnaast kwam uit groepsdiscussies en interviews naar voren dat veranderingen aan het platform alleen succesvol zijn wanneer gebruikers hier inspraak in hebben en goed worden ondersteund.

Voor u betekent dit dat er vanaf het begin duidelijke gebruiksregels, een proportioneel sanctiebeleid en transparante systemen zoals logging of versiebeheer moeten worden ingericht. Ook is het belangrijk om te investeren in gebruikersondersteuning, zoals een duidelijke onboarding, eenvoudige uitleg en een goed vindbare helpfunctie. Een helpfunctie zit al in het prototype, maar een duidelijke onboarding ontbreekt nog.

Deze aanpak verhoogt het vertrouwen in het platform, verlaagt de kans op misbruik en stimuleert actief gebruik. Tegelijkertijd draagt het bij aan betere samenwerking tussen erfgoed ambtenaren en beheerders en aan een duurzaam, toekomstbestendig digitaal platform.

5. Prototype

5.1 Schermen

Dit zijn de uitgewerkte schermen voor de laatste versie van ons prototype, met toelichting. Ons prototype hebben we de naam “Erfgoed Speurhond” gegeven, omdat het bijdraagt bij het “speuren” naar erfgoedgemeenschappen, zoals een speurhond dingen op speurt.

Erfgoed Speurhond

5.1.1 Inlogscherf

Dit is het scherm dat je te zien krijgt voordat je op de site inlogt. Eerst staat er een korte uitleg van wat de site is, dit hebben we gekozen om duidelijk te maken waarvoor deze tool dient, namelijk voor erfgoed ambtenaren.

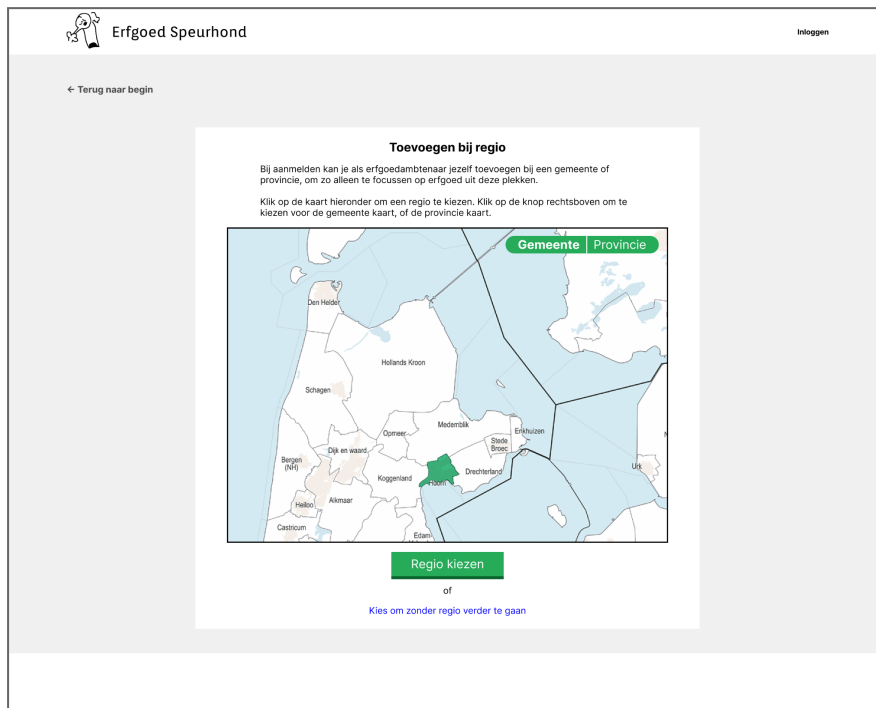
Daaronder is de optie om te kiezen om als erfgoedambtenaar in te loggen. Als je al een vaste gebruiker bent kan je gewoon op de groene knop klikken om in te loggen, maar als je nieuw bent als erfgoedambtenaar kies je de optie er onder om aan te melden.

5.1.2 Aanmelden bij regio

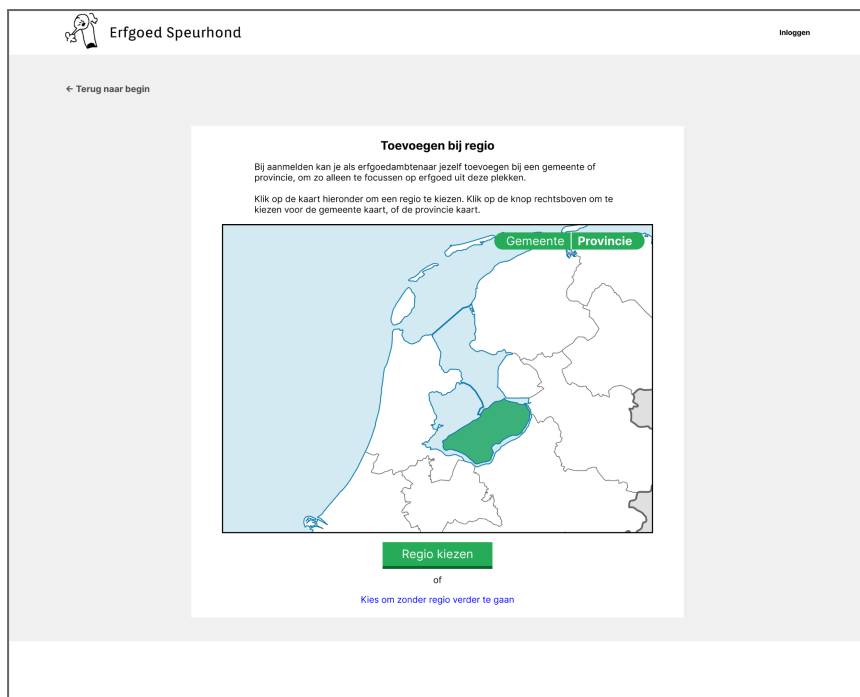
Ons prototype bevat niet het gehele aanmeldproces, maar een belangrijk aspect uit het aanmelden is het kiezen van een regio. Erfgoedambtenaren kunnen ervoor kiezen om te focussen op erfgoedgemeenschappen in een bepaalde regio. Dit hebben we gedaan voor erfgoed ambtenaren die alleen bij een bepaalde gemeente werken, en dus alleen erfgoed uit deze regio's belangrijk vinden.

Hieronder is de kaart waar erfgoed ambtenaren uit gemeenten kunnen kiezen. Als de gebruiker klikt op de gemeente Hoorn wordt ie groen en kan verder gaan.

De gebruiker kan ook kiezen om geen regio te specificeren, als hij op “[Kies om zonder regio verder te gaan](#)” klikt. Om zo niet te focussen op een bepaalde regio, voor de erfgoed ambtenaren die niet gebonden zijn aan een gebied.

Naar feedback hebben we bij deze kaartfunctie ook een knop geplaatst die je laat switchen tussen de gemeente kaart en een kaart van de provincies, voor erfgoed ambtenaren die zich willen focussen op één bepaalde provincie. Als je op Flevoland klikt kun je die selecteren als zoekregio.

(Beide kaarten, gemeentekaart en provinciekaart, zijn origineel van Wikipedia (Wikipedia-bijdragers, z.d.)

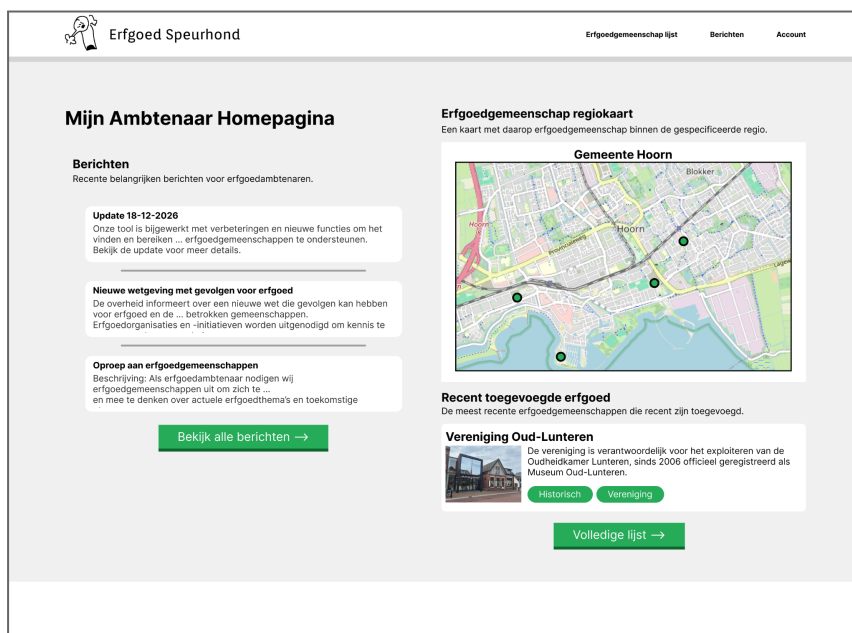
5.1.3 Homepagina

Als je uiteindelijk bent ingelogd kom je op de homepagina.

Links op deze pagina staan recente berichten voor de erfgoedambtenaar, zoals van de overheid over nieuwe regels of wetgeving, of van erfgoedgemeenschappen. Dit hebben we gekozen om erfgoedambtenaren op de hoogte te stellen van actuele berichten die voor hen belangrijk zijn.

Rechtsboven staat een regiokaart van de regio die de erfgoedambtenaar heeft geselecteerd om op te focussen. Hiervoor hebben we gekozen om de erfgoedambtenaar een makkelijke blik te geven op de erfgoedgemeenschappen in hun regio.

Daaronder is een sectie die de meest recent toegevoegde erfgoedgemeenschap laat zien, met daaronder een knop om naar de volledige erfgoedgemeenschap lijst te gaan.

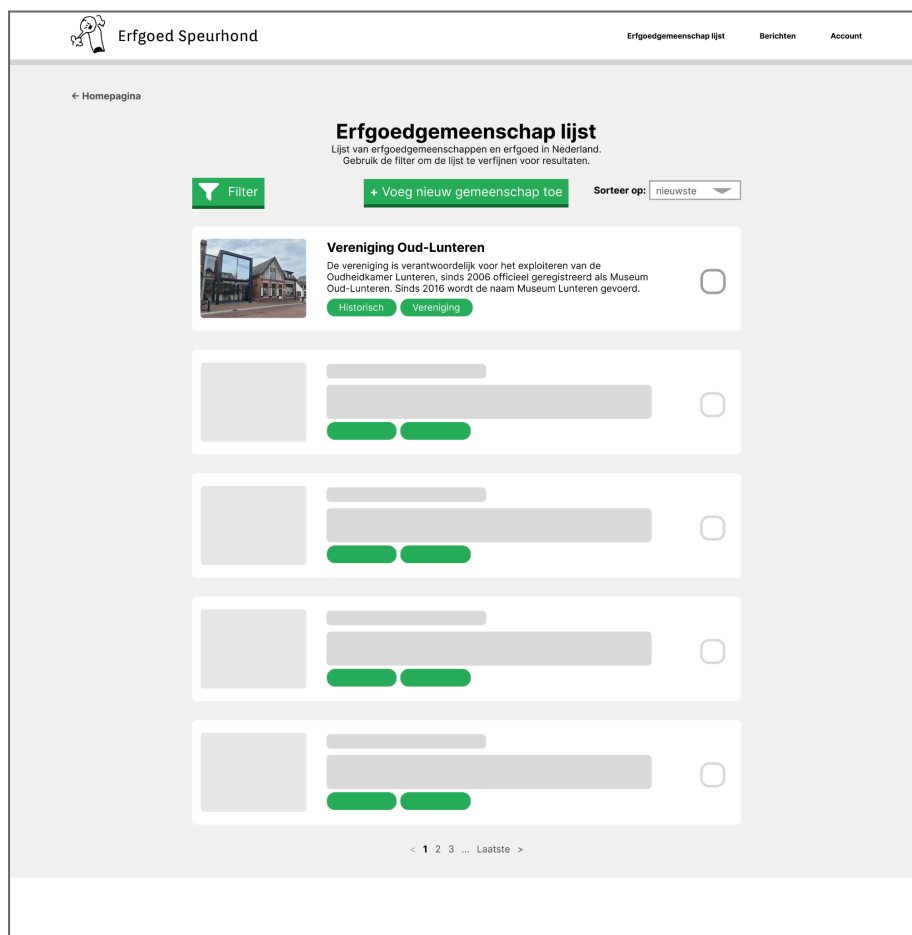
5.1.4 Erfgoedgemeenschap lijst

Dit is de erfgoedgemeenschap lijst, waar de verschillende erfgoedgemeenschappen onder elkaar worden getoond.

Deze lijst kan op verschillende manieren gefilterd en gesorteerd worden. Zo kun je de lijst sorteren met de 'Sorteren op:' functie rechtsboven, en de rangschikking veranderen.

Links daarnaast is de knop om een nieuwe erfgoedgemeenschap aan de lijst toe te voegen.

Deze knop neemt je dan naar de erfgoedgemeenschap formulier om informatie over het erfgoedgemeenschap in te vullen.

Om te filteren moet je op de 'Filter' knop klikken, waar de erfgoedambtenaar verschillende filters kan gebruiken om de lijst te verfijnen. Hiermee kan de erfgoedambtenaar zoeken gebaseerd op naam, plaats, categorie van erfgoedgemeenschap en hun verificatiestatus. De verificatiestatus geeft aan dat een erfgoedgemeenschap in contact is met een erfgoedambtenaar, en het goed vindt dat wij hun informatie in deze database hebben. Ook betekent dat dat de informatie over hun correct geverifieerd is.

Filter

Sorteer

Erfgoedgemeenschap filter

Naam
Zoek gebaseerd op naam van erfgoed of gemeenschap.

Adres
Zoek gebaseerd op locatie van erfgoed.

Als het erfgoedgemeenschap geen vaste adres heeft, vink de checkbox hieronder aan.

☐ Erfgoed zonder vast adres

Categorieën
Filter gebaseerd op erfgoed categorieën, meerdere categorieën zijn kiesbaar.

Historisch X

Verificatie
Vink de checkbox aan als je wilt zoeken gebaseerd op verificatie.

☐ Erfgoed is geverifieerd.

Filter resultaten

De categorieënfunctie gebruikt brede categorieën om de verschillende erfgoedgemeenschappen te filteren, categorieën zoals: historisch, agrarisch, architectuur, muziek, etc. Deze categorieën staan ook vermeld op de detailpagina van een erfgoedgemeenschap.

Deze filters en sorteer manieren hebben we toegevoegd om de lijst overzichtelijker te maken voor de erfgoedambtenaar, en zo dat het niet een super lange lijst voor hen wordt.

5.1.5 Erfgoedgemeenschap detailpagina

Als je op een erfgoedgemeenschap uit de lijst klikt wordt je naar zijn detailpagina gebracht. De detailpagina voor een erfgoedgemeenschap laat belangrijke informatie die relevant is voor de erfgoedambtenaar. Deze pagina laat dingen zien zoals: een beschrijving van de erfgoedgemeenschap en erfgoed, hun telefoonnummer, hun e-mail en de website(s) van de gemeenschap waar ze actief zijn.

 Erfgoed Speurhond

Erfgoedgemeenschap lijstBerichtenAccount

[← Terug](#)

Vereniging Oud-Lunteren

[Historisch](#)[Vereniging](#)

[Wijzigen](#)

Dorpsstraat 55 - 6741 AB Lunteren

Over deze erfgoedgemeenschap

De vereniging is verantwoordelijk voor het exploiteren van de Oudheidkamer Lunteren, sinds 2006 officieel geregistreerd als Museum Oud-Lunteren. Sinds 2016 wordt de naam Museum Lunteren gevoerd.

Het museum wordt beheerd door de Vereniging Oud-Lunteren, die is ontstaan uit een Stichting met dezelfde naam. Die Stichting werd op 1 februari 1974 in het leven geroepen met als voornaamste doel het stationsgebouw voor de slopershamer te behouden. Toen dat doel in 1979 bereikt was, werd de Stichting omgezet in de Vereniging.

Sinds 1989 is de vereniging Oud-Lunteren eigenaresse van het pand Dorpsstraat 55/Klompweg 5 in Lunteren, waarin onder meer een expositieruimte is ondergebracht.

De vereniging beschikt over een grote collectie foto's en ansichtkaarten over Lunteren en heeft veel voorwerpen in bezit, die tijdens wisselende exposities worden getoond.

In de vaste expositie wordt een beeld gegeven van de historie van Lunteren. Diverse aspecten worden behandeld zoals: onderwijs, toerisme, middenstand, boerenleven, archeologie, tehuizen en het buurtbos.

E-mailadres
info@museumlunteren.nl

Telefoonnummer
0318 486 254

Website
museumlunteren.nl

Ook is er de optie om de informatie op deze pagina te wijzigen, indien informatie op de pagina fout of niet relevant meer is. Dit hebben we ervoor gekozen om ervoor te zorgen dat de informatie op de pagina altijd relevant en actueel gemaakt kan worden.

5.1.6 Erfgoedgemeenschap Invulformulier

Het invulformulier voor het schrijven van een erfgoedgemeenschap detailpagina voor de erfgoedgemeenschap lijst. De erfgoedambtenaar voert in informatie zoals: de naam van de gemeenschap of erfgoed, relevante fotos, het adres van het gemeenschap, categorieën waarbij het past, een beschrijving van de erfgoedgemeenschap en het erfgoed, e-mailadres, telefoonnummer, website die ze hebben, en hun verificatiestatus.

 Erfgoed Speurhond

Erfgoedgemeenschap lijstBerichtenAccount

[← Terug](#)

Erfgoedgemeenschap Invulformulier

Naam
Voer hier in de naam van het erfgoedgemeenschap, of van het erfgoed van het gemeenschap.

Foto
Voeg foto's toe van het erfgoed en/of de gemeenschap om een beeld ervan te scheppen. Meerdere foto's kunnen worden toegevoegd.

Voeg foto(s) van erfgoed toe

Adres
Voer hier de adres van het erfgoedgemeenschap of erfgoed hieronder in.

Als het erfgoedgemeenschap geen vaste adres heeft, vink de checkbox hieronder aan.

☐ Erfgoed heeft geen vast adres

Categorieën
Voeg categorieën toe die passen bij dit erfgoed of erfgoedgemeenschap. Meerdere zijn mogelijk.

☒ Historisch ☒ Agrarisch

 Info

Beschrijving
Een beschrijving van het erfgoed, en het erfgoedgemeenschap.

E-mailadres
Voer hierin de vaste e-mailadres van het erfgoedgemeenschap om contact mee te leggen.

Telefoonnummer
Voer hierin de vaste telefoonnummer van het erfgoedgemeenschap om contact mee te leggen.

Site
Voeg sites toe die het erfgoedgemeenschap gebruikt, zoals sociale media pagina's. Klik op de + om een extra site toe te voegen.

+

Verificatie
Tik de checkbox hieronder als er contact is gelegd met dit erfgoedgemeenschap, en dat zij het oké vinden om in dit database vastgelegd te zijn. Tik het **niet** aan als ze dit niet willen, of als er nog geen contact is gelegd.

☐ Erfgoed is geverifieerd.

Erfgoedgemeenschap toevoegen

De categorieënfunctie is een openklapbaar menu waarbij de erfgoedambtenaar categorieën kan aanklikken om die toe te voegen aan het erfgoedgemeenschap, meerdere categorieën kunnen aan één erfgoedgemeenschap toegevoegd worden.

Voor meer uitleg van functies kan je de info knop ernaast klikken. Deze opent een pop-up die meer uitlegt over hoe een functie werkt. Dit hebben we gedaan om meer uitleg te kunnen bieden aan erfgoed ambtenaren die misschien niet goed overweg kunnen met technologie, en het voor hen meer uit te kunnen leggen.

5.1.7 Meerdere erfgoedgemeenschappen e-mailen

Als een erfgoed ambtenaar meerdere erfgoedgemeenschappen wil e-mailen, kan ie dat makkelijk doen door meerdere erfgoedgemeenschappen te selecteren in de erfgoedgemeenschap lijst door op de checkbox te klikken, en daarna "Maak een e-mail" knop te klikken"

1 erfgoedgemeenschap geselecteerd

[Maak een e-mail](#) X

Erfgoedgemeenschap lijst

Lijst van erfgoedgemeenschappen en erfgoed in Nederland.
Gebruik de filter om de lijst te verfijnen voor resultaten.

[Filter](#) [+ Voeg nieuw gemeenschap toe](#) Sorteer op: nieuwste

Vereniging Oud-Lunteren

De vereniging is verantwoordelijk voor het exploiteren van de Oudheidkamer Lunteren, sinds 2006 officieel geregistreerd als Museum Oud-Lunteren. Sinds 2016 wordt de naam Museum Lunteren gevoerd.

[Historisch](#) [Vereniging](#)

Dit brengt je naar een pagina waar de erfgoedambtenaar een template kan gebruiken om een e-mail naar meerdere erfgoedgemeenschappen te versturen. Dit kan gebruikt worden om beleid te delen met gemeenschappen, of andere dingen waarvan ze op de hoogte gehouden moeten worden.

 Erfgoed Speurhond

Erfgoedgemeenschap lijst Berichten Account

← Terug

E-mail formulier

Template
Kies een template uit voor een standaard inhoud van de e-mail.

Subsidie- en financieringsmails

Onderwerp
Het onderwerp van de e-mail.

Ontvangende erfgoed
Lijst van erfgoedgemeenschappen die deze e-mail zullen krijgen.
Voeg meerdere toe om de e-mail naar hun allemaal te sturen.

E-mail voor dit erfgoed...

Vereniging Oud-Lunteren X

Inhoud
De inhoud van de e-mail. De **mintgroene** tekst verandert automatisch gebaseerd op de verstuurder en ontvanger, terwijl de **oranje** tekst aangepast moet worden.

Geachte **erfgoedgemeenschap**,

Graag informeer ik u over de openstelling van de subsidieregeling **naamregeling van gemeente/regio/provincie**.

Met deze regeling wil **gemeente/regio/provincie** u ondersteunen. Erfgoedgemeenschappen zoals de uwe kunnen met deze subsidie financiële ondersteuning aanvragen voor activiteiten en/of projecten.

Met vriendelijke groet,

Naam en functie ambtenaar

[E-mail versturen](#)

Deze functionaliteit hebben we gekozen om contact met erfgoedgemeenschappen efficiënter te maken. Zo hoeven erfgoedambtenaren hiermee niet meer tientallen verschillende e-mails te sturen naar gemeenschappen, maar kunnen ze makkelijk een e-mail maken die naar allerlei verschillende erfgoedgemeenschappen kan worden gestuurd.

5.2 Testresultaten

5.2.1 Lo-fi

Op basis van het eerste interview (Bijlage 1) hebben wij ons concept aangepast en een lo-fi prototype ontwikkeld. Dit prototype is opgezet aan de hand van verschillende user stories. Zo wil de erfgoedambtenaar een overzicht kunnen zien van erfgoedgemeenschappen in de eigen regio, kunnen filteren op thema's en contactgegevens kunnen vinden. Daarnaast moet de erfgoedambtenaar contextinformatie kunnen lezen per erfgoedgemeenschap en meerdere gemeenschappen tegelijk kunnen benaderen.

Ook is rekening gehouden met de wensen van erfgoedgemeenschappen zelf. Zij moeten kunnen zien welke informatie de gemeente over hen heeft, zich eventueel kunnen afmelden voor de database en handmatig toegevoegd kunnen worden wanneer zij online niet vindbaar zijn. Tot slot is in het prototype een tutorial opgenomen om het gebruik van de tool te ondersteunen.

5.2.2. Mid-fi

Tijdens het testen van het mid-fi prototype heeft de erfgoedambtenaar feedback gegeven op de werking en de inhoud van de tool. Hieruit bleek dat niet elke erfgoedgemeenschap gekoppeld is aan een fysieke locatie. Sommige gemeenschappen bestaan alleen online. Dit betekent dat we moesten nadenken over een andere manier van weergeven binnen de tool. Hiervoor is een handmatig toevoegen optie toegevoegd.

Daarnaast werd bevestigd dat het belangrijk is dat erfgoedgemeenschappen ook handmatig of door henzelf toegevoegd kunnen worden. Dit zorgt ervoor dat de informatie gecontroleerd blijft en dat ook minder zichtbare gemeenschappen worden meegenomen. Op het gebied van communicatie werd voorgesteld om bij het inloggen meerdere gemeenten te kunnen selecteren, zodat erfgoedambtenaren eenvoudig grotere regio's kunnen bereiken via e-mailtemplates.

Ook werd duidelijk dat filteren op basis van brede tags goed werkt. Voorbeelden hiervan zijn archief, archeologie, muziek, historie, vereniging en stichting. Deze brede categorieën zorgen voor overzicht en gebruiksgemak. Tot slot is besproken dat provinciale erfgoed steunpunten mogelijk een rol kunnen spelen in het beheer en de verdere ontwikkeling van de tool, aangezien zij zowel met overheden als met erfgoedgemeenschappen samenwerken.

Op basis van deze feedback zijn wij gestart met het ontwikkelen van het high-fi en definitieve prototype.

6. Conclusie

Wederom kunnen we concluderen dat, alhoewel de richting van deze opdracht, en het concept dat we hebben kunnen verzinnen een mooi gat in de markt kan opvullen, voornamelijk voor erfgoed ambtenaren, er nog vele obstakels in het veld zijn.

Obstakels die eerst opgelost moeten worden voordat er echt gekeken kan worden naar het implementeren van dit platform, zoals het handmatig aanmaken van een inclusieve en accurate dataset, met duidelijke verwoording van wat en wanneer een erfgoedgemeenschap precies een erfgoedgemeenschap is.

Ook dat hoe sterker de dataset is, des te beter de AI getraind kan worden om het internet af te speuren naar deze erfgoedgemeenschappen, alhoewel die mogelijkheid wel wat wordt gelimiteerd doordat het illegaal is om sociale media te doorzoeken, wat een groter risico meebrengt dat er meer erfgoedgemeenschappen zijn die niet worden gevonden omdat ze of geen website, of überhaupt geen digitale aanwezigheid hebben.

Hierbij is het natuurlijk belangrijk om de AI ergens vandaan te halen, en dat deze niet uit Amerika of Azië komt, vanwege privacy redenen. Zelfs al zou het goedkoper zijn, is het het risico dat de informatie misbruikt wordt te groot om dit opzij te schuiven.

Hierbij komen natuurlijk ook de vele ethische keuzes die gemaakt moeten worden, zoals over inclusiviteit, wat erfgoed ambtenaren zelf hebben aangegeven dat het een probleem kan zijn met de huidige en voornamelijke erfgoedgemeenschappen die communiceren met hun en de gemeente.

Om hier nog aan toe te voegen, de definitie van erfgoedgemeenschappen die door vele nog vaag wordt gevonden, al staat hij in het Verdrag van Faro, is het nog moeilijker voor de erfgoedgemeenschappen om zich bewust te zijn dat ze hier onder vallen en dat de gemeente wat heeft te bieden voor hen. Wat ons bij het volgende punt brengt, dat er nog goed gekeken moet worden naar wat erfgoedgemeenschappen kunnen krijgen uit het samenwerken met de gemeente, gezien hun relatie met de gemeente vaak niet helemaal soepeltjes verloopt.

Dus zijn er nog vele stappen te maken, maar met de juiste opbouw, inzet en onderzoek zijn wij overtuigd dat dit platform de juiste handvatten kan geven aan de erfgoedambtenaren om sneller en beter te kunnen communiceren, en een sterke band tussen ambtenaar en gemeenschap, wat uiteindelijk de kans voor traditie en cultuur levend en verbreden des te hoger maakt.

7. Aanbevelingen

7.1 Technologie

7.1.1 Database

Wij adviseren een algemene en open database te maken waar alle erfgoedgemeenschappen die bekend zijn instaan. Deze database zorgt niet alleen dat het gebruik van ons platform met behulp van AI een stuk duurzamer zou zijn, maar ook de AI helpt te zoeken naar erfgoedgemeenschappen aan de hand van deze voorbeelden die u zelf hebt gevonden.

Hierbij willen we aanbevelen dat u deze dataset eerst zelf handmatig uitzoekt met behulp van erfgoed ambtenaren, u zou ze kunnen vragen een lijst op te sturen van degene die bekend zijn in haar/zijn gemeente/regio.

Om de database up te daten zou AI wel een mogelijke aanwinst zijn. Door de AI eerst te “voeren” met de data die u al heeft, kan de AI het internet afgaan met meer precisie, terwijl hij de al gevonden resultaten niet nogmaals ophaalt.

7.1.2 Facebook & Social Media

Voor het grootste gedeelte van de opdracht zijn we ervan uitgegaan dat met een AI het internet afzoeken en hierbij ook social media een mogelijke methode is om erfgoedgemeenschappen te vinden. Echter zijn we erachter gekomen dat dit illegaal is, hierdoor is het internet afspeuren met de AI, naast het feit dat het niet erg duurzaam is, nog lastiger en verhoogt het risico op erfgoedgemeenschappen die niet gevonden worden.

Vandaar dat ons advies, logischerwijs, geen gebruik van AI om social media af te speuren is, wat een verhoging in risico van misgelopen erfgoedgemeenschappen kan betekenen, en daarom dat ook met de hand een beetje bijgestuurd zou moeten worden, zoals met de dataset die hierboven bij kopje 6.1.1. uitgelegd is.

7.1.3 Eigenaarschap

De AI moet u natuurlijk ergens vandaan halen, hierbij is het van extreem belang en een groot advies om deze NIET uit Amerika of China te halen. Deze zullen hoogstwaarschijnlijk een stukje goedkoper zijn en meer bekend, maar voor de veiligheid van de data, en hoe het gebruik van de AI kan toegepast worden is het aanbevolen om de AI ergens vanuit binnen Europa te kopen en te trainen.

Aanbevelingen voor verder onderzoek op het begin van AI zijn Perplexity, en Consensus. Hierbij wil ik toevoegen dat in het interview met de AI specialist die ik heb gesproken wel naar voren kwam dat de definitie van erfgoedgemeenschappen en de beslissing wat wel en niet een erfgoedgemeenschap is, wat hieronder bij het kopje 6.3.1. verder wordt toegelicht.

7.2 Ethisch

7.2.1 Inclusiviteit

Zoals eerder in het document benoemd is, is momenteel het contact met de erfgoedambtenaren met erfgoedgemeenschappen voornamelijk bereikbaar met de “oude witte mannen” gemeenschappen, waardoor het eigenlijk dus vrij exclusief is.

In ons onderzoek is gebleken dat zowel erfgoed ambtenaren liever een meer inclusief aanbod hebben in erfgoedgemeenschappen, en dit is ook erg belangrijk voor de AI. Als de AI in een dataset alleen maar de “oude witte mannen” erfgoedgemeenschappen krijgt te zien om op te trainen, zal hij deze ook alleen maar blijven zoeken.

Daarom adviseren wij om een meer inclusief aanbod te creëren, en deze gevallen handmatig toe te voegen aan de dataset, zodat niet alleen de AI de erfgoed ambtenaren kan helpen een meer inclusief aanbod te geven in erfgoedgemeenschappen, maar dit ook juist toegepast kan worden door erfgoed ambtenaren in een meer inclusief beleid voor erfgoedgemeenschappen.

7.3 Erfgoedgemeenschappen

7.3.1 Definitie

In het onderzoek dat ook in dit document vermeld staat, hebben we het al over de definitie van erfgoedgemeenschap en hoe vaak deze kan zijn, niet alleen voor ons, maar ook juist voor de erfgoedgemeenschappen zelf.

Daarom adviseren wij om met meer concrete voorbeelden en een “Jip en Janneke” taal definitie voor het woord erfgoedgemeenschap te komen. Want als zelfs wij na enkele weken van onderzoek doen nog steeds niet begrijpen wat PRECIES een erfgoedgemeenschap is, en welke soorten en maten er allemaal wel niet daarvan zijn, zal dit ook vaak blijven voor de erfgoedgemeenschappen zelf, die geen besef hebben van het feit dat ze een erfgoedgemeenschap zijn.

7.3.2 What's in it for them

Een van de grootste problemen die ons platform momenteel heeft, is het feit dat erfgoedgemeenschappen er niet heel veel aan hebben. Origineel was dit wel het plan, maar na het hele roer omgegooid te hebben en volledig gefocust te hebben op erfgoed ambtenaren, hebben we dit probleem links van ons kunnen laten liggen.

Echter is dit niet iets om het daarom er ook maar te bij laten liggen, de motivatie van een erfgoedgemeenschap om in contact te zijn met de gemeente en zijn vertegenwoordigers is van belang ook voor ons platform en database om te werken.

Daarom adviseren wij om een concreet overzicht te krijgen wat de gemeente erfgoedgemeenschappen allemaal kan bieden, naast de nu al gebruikte vormen van geld en inspraak op het beleid. Een voorbeeld hiervan is van de erfgoedambtenaar die voormalig bij de gemeente van Os werkte, die een erfgoedgemeenschap dag organiseerde eens per jaar, waarbij de gemeenschappen hun specialiteiten op een festijn konden laten zien.

7.3.3 Online aanwezigheid

Op het gebied van erfgoedgemeenschappen presenteren voor de erfgoedambtenaren is er momenteel nog een enorm risico. Op het moment dat de erfgoedgemeenschap geen online aanwezigheid heeft op enige mate, kan de AI die alleen digitaal kan zoeken deze natuurlijk ook niet vinden. Dit is een enorm probleem, gezien je als je niet voorzichtig hier in bent, je mogelijk een gehele groep aan erfgoedgemeenschappen buiten sluit van dit proces.

Daarom adviseren wij de Rijksdienst van Cultureel erfgoed hier zelf nog verder naar te kijken. Wij zelf hebben hier geen oplossing voor kunnen verzinnen, met hooguit een theorie dat door meer aandacht te verspreiden over erfgoedgemeenschappen en online posts hierover te maken, erfgoedgemeenschappen zelf bij ons platform en zijn/haar erfgoed ambtenaren kan aankloppen om toegevoegd te worden. Echter is ook hier nog steeds een grote kans dat we niet alle offline erfgoedgemeenschappen zouden kunnen vinden.

Bronnenlijst

Council of Europe. (2005). *Framework Convention on the Value of Cultural Heritage for Society (Faro Convention)*.

Erfgoedparticipatie Faro | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. (2025, 21 oktober).

Rijksdienst Voor het Cultureel Erfgoed. A.

<https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/e/erfgoedparticipatie-faro>

Faro in Nederland | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. (2025, 16 november).

Rijksdienst Voor het Cultureel Erfgoed. B.

<https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/e/erfgoedparticipatie-faro/faro-in-nederland>

Europa Nostra. (z.d.). *The Faro Convention and heritage communities*.

Boekmanstichting. (2022). *Digitalisering in de cultuursector: Trends, knelpunten en kansen*. Boekmanstichting.

Council of Europe. (2005). *Framework Convention on the Value of Cultural Heritage for Society (Faro Convention)*. Council of Europe.

Fonds voor Cultuurparticipatie. (2021). *Beleidskader 2021–2024: Cultuur voor iedereen*. Fonds voor Cultuurparticipatie.

NBTC. (2022). *Cultuur en erfgoed als motor voor toerisme in Nederland*. Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen.

Netwerk Digitaal Erfgoed. (2019). *Digitale Erfgoed Referentiearchitectuur (DERA)*.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. (2016). *Erfgoedwet: Uitleg en toepassing*. Ministerie van OCW.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. (2023). *Kennisagenda Immaterieel Erfgoed en participatie*. RCE.

UNESCO. (2003). *Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage*. UNESCO.

Stam, D., & Stam, D. (2025, December 22). *Help, ik heb een platform. Wat zijn de regels?* <https://www.ictrecht.nl/blog/help-ik-heb-een-platform.-wat-zijn-de-regels>

Wetten.nl - Regeling - Ambtenarenwet 2017 - BWBR0001947. (2025, July 1).

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0001947/2025-07-01>

Wikipedia-bijdragers. (z.d.). *Bestand:Flevoland in the Netherlands.svg* - Wikipedia.

https://nl.wikipedia.org/wiki/Bestand:Flevoland_in_the_Netherlands.svg

Wikipedia-bijdragers. (z.d.). *Bestand:Gemeenten 2024.png* - Wikipedia.

https://nl.wikipedia.org/wiki/Bestand:Gemeenten_2024.png

Wikipedia-bijdragers. (z.d.). *Bestand:Netherlands location map.svg* - Wikipedia.

https://nl.wikipedia.org/wiki/Bestand:Netherlands_location_map.svg

Bijlage

Bijlage 1: interview met Robin Raaijmakers (erfgoedambtenaar)

Erfgoed ambtenaar Robin:

Wie bent u:

- Wat is uw naam: Robin Raaijmakers
- Wat is uw huidige functie en werkgever?

Collega van Win (zit bij Wim in het team), zit bij het Faro team en voordat ze bij de RCE werkte ze in Oss bij de gemeente en zat ze ook op erfgoed.

Hoe gebeurt het nu?:

Komt bij de gemeente binnen en gaat op zoek naar gemeenschappen en gaat op zoek naar heemkunde kringen (soort stichting vereniging die zich bezig houdt met de geschiedenis van de stad/dorp vaak oude witte mannen die zelf archieven etc hebben die zijn vaak in beeld en weten zelf ook de gemeente te vinden. In de meeste gemeenten blijft het daarbij en hebben ze alleen contact met de heemkundekring, ook vaak de molenaars in beeld. Dit gebeurt binnen de kleine gemeenten. Dus de meeste ambtenaren komen niet verder als dit. Vaak bij de gemeenten die groter zijn wordt er geflyerd of meer de wijk ingegaan om een gezicht te laten zien en bij evenementen om een gezicht te laten zien. De meest gangbare manier is dus gewoon via fysiek. Maar online is er nog niets waar gemeenschappen duidelijk te vinden zijn, dus wordt er online nog geen gebruik van gemaakt.

· In hoeverre ziet u een digitale, open-source tool als hulpmiddel om erfgoedgemeenschappen beter te vinden en te ondersteunen?

Ziet ze heel weinig gebeuren, dus nog niet, verschilt per gemeente in de grote, bij kleine gemeenten is er soms niet een 1 fte of een 0,5 fte.

· Waar loopt u momenteel het meest tegenaan wanneer u probeert erfgoedgemeenschappen (groot én klein) in kaart te brengen?

Je weet vaak niet naar wie je zoekt, je weet er moet meer zijn alleen ze vinden is heel lastig dus je moet op een of andere manier een ingang hebben maar dat is vrij lastig. Zodra je enige vorm van contact heb het contact goed onderhouden. Dus als gemeente opletten dat je ze niet alleen als uithangbord gebruikt maar dat de relatie van uit de gemeente niet alleen halen is maar ook geven, dus dat je ze wat meegeeft. Je moet er beide iets aan hebben. Voorbeeld: met die erfgoeddag in Oss dan heb je een speciale dag want ze doen veel voor jou dus is zo'n dag handig om dingen terug te geven, want ze zijn wel heel waardevol voor je.

· Hoe onderhoudt u momenteel contact met lokale erfgoedgemeenschappen, en waar zitten volgens u de grootste knelpunten in die communicatie?

Verschilt per gemeente. Voorbeeld: Oss is een grote gemeente met 23 dorpen dus contact met heemkundekringen. Contact ging vaak over nieuwe regels of ideeën die de overheid. Ging vaak over wat er ging gebeuren en of de heemkundekringen dan mee wilde kijken. Of het ging over subsidies vanuit de gemeente. De gemeenschappen zelf zoeken eigenlijk alleen contact wanneer iets niet goed loopt. Bijvoorbeeld als er een pand door de gemeente wordt gesloopt. Dus als er ontwikkelingen zijn in een open ruimte waardoor erfgoed in de knel komt dan nemen ze contact op met de gemeente. In Oss werd een erfgoedgemeenschap dag gehouden (een speciale dag om de gemeenschappen te bedanken) maar gebeurd niet vaak. Vaak hebben de gemeenten het idee van o daar gaan we weer en dat er bij de heemkundekringen vaak niet tevreden zijn omdat de gemeente het toch nooit goed doet.

Hoe zou de tool kunnen helpen?:

- Zou een AI-gestuurd matchingsysteem u kunnen helpen bij beleidsvoorbereiding of participatieprocessen? Waarom wel of niet?

Er zit een zwakte in want niet alle gemeenschappen zijn online vindbaar, maar als je ons idee uitzet dan vindt je al veel meer dan je nu doet want nu gebeurt het nog want sommige gemeenschappen zien zichzelf niet als gemeenschap, maar de gemeenschappen die een beetje up to date zijn zullen wel online vindbaar zijn.

Zodra ze online vindbaar zijn zullen ze ook een mailadres hebben en de meeste heemkundekringen hebben ook een mailadres om contact op te nemen. Dus dat is een goed idee om dat in de tool te hebben.

- Bent u bezorgd over mogelijke risico's van digitalisering of automatisering binnen het erfgoed domein? Zo ja, welke?

Nee, niet bezorgd over een hele goede stap voor het erfgoedveld, want waar we nu mee bezig zijn is nu een heel groot gat, maar het moet wel ethisch verantwoord zijn. Maar je wilt niet alleen de gemeenschappen vinden die heel wit zijn (heemkundekringen) maar dat er wel variatie moet zitten. Maar het is een heel goed idee want nu is het nog stoffig.

- In welke mate vindt u het belangrijk dat kleine, minder zichtbare erfgoed groepen óók worden gevonden en gehoord? En hoe doet u dat nu?

Heel belangrijk, want als je alleen op de vindbare heemkundekringen gaat, ga je beleid alleen op die kringen afstemmen, terwijl die kleine kringen heel waardevol zijn.

- Welke rol ziet u voor uzelf in het versterken van relaties tussen erfgoedgemeenschappen en de gemeente of RCE?

Best wel belangrijk want zo'n relatie is niet altijd even goed en het wordt ook steeds belangrijker want het contact is momenteel heel belangrijk

- Welke functionaliteiten zou u onmisbaar vinden in een tool die erfgoedgemeenschappen inzichtelijk maakt?

Dat je selectief kan zoeken zoals bijvoorbeeld op muziek, geloof etc. Maar dat is fijn want ambtenaren zijn vaak specifiek op zoek. Echter, ook alle erfgoedgemeenschappen kunnen zien en mailen tegelijkertijd over beleid zou prettig zijn. Het communicatie stuk (mailadres) dus dat het extra duwtje wordt gegeven om door te pakken. Eventueel een beetje informatie bij de gemeenschap. Eventueel ook nog wanneer de gemeente ze in de tool zet en ze hun dus in beeld hebben dan ook iets kleins dat de gemeenschap de gemeente ook in beeld krijgt, om het een wisselwerking te maken.

- Hoeveel tijd is er beschikbaar?

Ligt eraan hoe groot je team is en hoeveel tijd je krijgt van de gemeente. Maar na onderzoek blijkt er heel weinig tijd, dus kunnen ze er ook niet echt mee bezig zijn. Dus is onze tool heel handig want het is efficiënt. Eerst moeten de wettelijke taken gedaan worden, want als dat niet gebeurt kan dat juridische gevolgen hebben, maar als er weinig tijd is dan valt het extra werk zoals vinden van erfgoedgemeenschappen.

- Ziet u obstakels in het gebruik van een gedeelde, open database met contactgegevens van erfgoedgemeenschappen?

Klinkt als een goed idee wat wij nu hebben. Alternatief van ons schiet niet echt op want kost gewoon veel tijd. Als de gemeenschappen het zelf niet weten dat ze erin staan ethisch goed verantwoorden. Maar erfgoed loopt best wel achter want meestal oudere mensen. Dus wanneer de gemeente ze in beeld heeft

- Wat zou u nodig hebben om het gebruik van een dergelijke tool structureel in te passen in uw dagelijkse werk of beleidscyclus?

Duidelijke instructie (zo werkt het), en voorbeeld scenario's van hoe je het in kan zetten. (Bijvoorbeeld wanneer er een subsidiepot is dat alle gemeenschappen daar mee kunnen werken)

Wat hebben we nog gemist?:

- Welke adviezen, wensen of aandachtspunten zou u ons willen meegeven om deze tool écht bruikbaar te maken voor erfgoed ambtenaren?

Niks, alles goed duidelijk wat er te halen valt, maar ook wat er mis kan gaan, dus nu even niks.

Bijlage 2: Belangrijkste resultaten van het Interview met burger 1

Burger 1: Blijkt vooral geïnteresseerd in historisch en levendig erfgoed, zoals activiteiten, rondleidingen en plekken waar verhalen verteld worden. Ze ervaart dat erfgoedinitiatieven in de regio vaak slecht zichtbaar zijn en dat het moeilijk is om te weten waar je moet beginnen als je vrijwilliger wilt worden. Ze zou wel openstaan voor vrijwilligerswerk, mits duidelijk is wat er van haar verwacht wordt en de gemeenschap laagdrempelig en warm is. Voor onze tool betekent dit dat zichtbaarheid, duidelijke informatie en een toegankelijke presentatie van erfgoedgemeenschappen essentieel zijn. Bovendien werkt een speelse, intuïtieve interface voor haar motiverend, vooral wanneer meteen zichtbaar is waarom een bepaalde match bij haar past.

Bijlage 3: Belangrijkste resultaten van het interview met burger 2

Burger 2: Heeft weinig interesse in erfgoed op zich, maar staat wel open voor praktische taken zoals onderhoud of technische klusjes. Voor hem is erfgoed geen vanzelfsprekende keuze en hij voelt zich er van nature niet mee verbonden. Wel ziet hij de logica en het nut van een AI-matchtool voor mensen die wél geïnteresseerd zijn. Voor ons concept betekent dit dat we ook rekening moeten houden met gebruikers die geen erfgoedliefhebbers zijn. De tool moet daarom niet alleen matchen op inhoudelijke interesse, maar ook op taaksoorten en praktische betrokkenheid. Eenvoud, duidelijkheid en een snelle match zijn voor deze doelgroep belangrijk.

Bijlage 4: Belangrijkste resultaten van het interview met een erfgoedgemeenschap

Erfgoedgemeenschap: Uit het interview met Museum Oud-Lunteren blijkt dat zichtbaarheid en vindbaarheid op dit moment de grootste uitdagingen zijn. Veel inwoners weten niet wat het museum doet of wanneer zij welkom zijn, waardoor contact met vrijwilligers, bezoekers en erfgoedprofessionals vooral toevallig tot stand komt. De erfgoedgemeenschap ziet daarom direct de meerwaarde van een tool die hen actief en duidelijk presenteert, met een helder profiel, actuele informatie en een laagdrempelige manier om met hen in contact te komen. Voor hen is het bovendien belangrijk dat de redenen achter een match transparant zijn; ze willen begrijpen waarom iemand aan hen gekoppeld wordt en welke interesses of behoeften daarbij passen.

Daarnaast werd duidelijk dat gebruiksvriendelijkheid essentieel is. De vrijwilligers hebben beperkte tijd en capaciteit, dus de tool mag geen extra werkdruk creëren. Ze willen graag zelf controle houden over hoe hun organisatie wordt weergegeven, maar binnen een format dat eenvoudig te beheren is. Ook benadrukten zij dat de tool een belangrijke rol kan spelen in het verbeteren van de samenwerking tussen erfgoedgemeenschappen en de gemeente. Nu ervaren zij bureaucratische drempels, wisselende contactpersonen en weinig structureel overleg. Een centrale plek waar informatie samenkomt en waar zowel erfgoedambtenaren als lokale organisaties elkaar makkelijk kunnen vinden, zou voor hen veel betekenen.